עין משפט נר מצוה

[שייך לעיל במשנה יא.]

סז א מיי' פ"ג מהל' גירושין הל' ו סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קכד סעיף ג :
סח ב מיי' פ"ג מהל' גירושין הל' ו והל' ג סמג שם :
סט ג ד מיי' שם ופ"ח שם הלכה י סמג שם טוש"ע אה"ע סי' קמב סעיף כ :
ע ה מיי' פ"ג שם הלכה ז סמג שם טוש"ע אה"ע סימן קכד סעיף ד :
עא ו מיי' שם פ"ד הל' ג סמג שם טוש"ע שם סעיף ב :
עב ז מיי' שם פ"ג הל' ז סמג שם טוש"ע שם סעיף ה :
עג ח מ מיי' שם הל' ה טוש"ע אה"ע שם סעיף ד :

נ"ל מקורות ומסבר מת הגאונים בגיגין כתיבת בל"ל ל"ל בגלי חיים ואוכלים

תוספות רי"ד

ועל הקרן של פרה וכו' בשלמא יד עבר אי אפשר למקצייה אלא קרן של פרה נקצייה ולריחביה (וניכתביה ניהלי) [לה] אמר קרא וכתב ונתן מי שאינו מחוסר אלא כתיבה ונתינה יצא זה שמחוסר כתיבה קציצה ונתינה: ר' יוסי הגלילי אומר וכו' ס"ס דר' יוסי הגלילי דתניא ספר אין לי אלא ספר מניין לרבות כל דבר ת"ל וכתב ס"מ א"כ מה ת"ל ספר מה ספר שאין בו רוח חיים ואינו אוכל אף כל שאין בו רוח חיים ואינו אוכל. פי' אונתן בירה קפסיך דה"ל כלל ופרט ל) ורבנן אי כתב בספר דקאמרת השתא דכתיב בעלמא דוא דאתא פי' אי כתב בספר הוה משמע יכתוב בקלף ומצית למימר דבי נמי מרבית מוכתב לה דומיא דקלף הוא דרבי השתא דכתב ספר אין זה אלא וכתב ספר כריתות ספירת דברי כריתות על כל מה דבעי לכתוב וקי"ל יחיד ורבים הלכה כרבים: מתני' אין כותבין במחובר לקרקע כתבו על המחובר תלשו וחתמו ונתנו לה כשר ור' יהודה פוסל עד שתהא כתיבתו וחתימתו בתלוש ר' יהודה בן בתירא אומר אין כותבין בתירא אומר אין כותבין ולא על הנייר המחוק ולא על הדיפתרא מפני שהוא יכול להודייף וחכמים מכשירין. פי' אין כותבין במחובר לקרקע משום דבעי וכתב ונתן מי שאינו מחוסר אלא כתיב' ונתינה יצא מחובר שמחוסר קציצה והילכך אי כתבה במחובר פסול הוא. כתבו על המחובר וכו' ופריך והאמרת אין כותבין וכו' פי' דמשמע שהמחובר פסול והדר מכשיר ליה אמר רב יהודה אמר שמואל והוא ששייר מקום התורף וכן אמר רב הושעיא והוא ששייר מקום התורף וכן אמר רבה בר בר חנה והוא ששייר מקום התורף ור' אלעזר היא דאמר עדי מסירה כרתי וה"ק אין כותבין תופס גזירה שמא יכתוב תורף כתבו לתופס ותלשו וכתבו לתורף ונתנו לה כשר פי' ר' אלעזר סבר עדי מסירה כרתי והם הם העיקר שמוסר בפניהם הגם ועדיה תחימה בלא עדי מסירה לא יועילו כלום שיתן לה גם התום בלא עדי מסירה והיכא דאיכא עדי מסירה אע"ג דליכא עדי חתימה כשר שהעיקר עדי מסירה הן והכריתות נמסר עליהם וקרא דכתיב וכתב לה ספר כריתות לאו על החתימת העדים קאמר אלא על כתב הגם ונופו של גם הוא שטו ושמה שם עירו ושם עירה והזמן והרי את מותרת לכל אדם יקרא תורף והשאר תופס וה"ק אין כותבין התופס במחובר גזירה שמא יכתוב גם מתורף הילכך אסורו הכמים לכתוב התופס במחובר לכתחילה ואם כתבו לתופס על המחובר ותלשו ואח"כ סיימו וכתב התורף בתלוש כשר והאי דקתני דקתני לאו דוקא דאיכא עדי חתימת עדים אלא כמו סיימו שפיים (חתמו שוויין) התורף בתלוש ור' יהודה פוסל עד שתהא כתיבתו של תופס וסיימו של תורף בתלוש דגזר תופס אטו תורף ופסל אפילו בדיעבד: ור"ל אמר חתמו שניגנו ור"מ (אמר) היא דאמר עדי חתימה כרתי וה"ק אין כותבין תורף גזירה שמא יהתום בו אע"פ שנתנו בינו לבינה כשר ונשאת בו אחרי שהגם יוצא התום פתחת ידה ומקיימים בחתמו ולא בעי' עדי מסירה והאי דאמרת עדים קאי שהיא העיקר והלכך אם כתבו בטלו ואפילו התורף במחובר ותלשו וחתמו ונתנו לה כשר ור' יהודה פוסל דבעי' כתיבת הגם וגם חתימתו בכשרות דאמרן בשטעמא קמייתא בפ"ק דמסכתין מאן האי תנא דבעי כתיבה וחתימה לשמה ר' יהודה הוא וקי"ל הלכה כרבי אלעזר

נ"ל/מקנה

ב' גיטות לספר הגין אם בתב בל בתב במחובר לקרקע

בגיטין וכראמרינן לקמן הלכה כרבי אלעזר • כתבו על חרס של עצין נקוב [כשר] דשקיל ליה ויהיב ליה ניהלה • על עלה של עצין נקוב אביי אמר כשר דשקיל ליה ויהיב ליה ניהלה :

ח) תוי' ל"ל דהו"ל כלל ופרט וכלל וכנכן וכו' • ועי' כתוס' ד"ה תלמוד לומר :

*על עלה של זית • דוקא עלה של זית וכיוצא בו דמתקייס כדתניא בתוספתא על עלה של זית וחרוב ולענה וכל דבר שהוא של קיימת כשר אבל עלה של כרישין וכגלים ועלה ודלים ועלה ירקות וכל דבר שאינו של קיימת פסול: יצא זה שמחוסר כתיבה קציצה כו'. פי' רבינו שמואל דוקא בבעלי חיים לא במחובר לקרקע שעוקר דבר מגידולו חשיב מחוסר קציצה ומדע דבסמוך איפלגינו אביי ורבא כשכתבו על עלה של עצין נקוב דרבא גזר שמא יקטוס אבל כשאינו נקוב משמע אפי' יקטוס כשר וכן פירש הרב רבי שמעיה בפירושו ואם כתב גם בקלף גדול ואח"כ חתכו לפי דה"ל יאתק ברבי מנחם ופסלו ונחלקו עליו גדולי הדור ובה"ג פוסל וכן ר"ש היה מחמיר מדקאמר בסמוך כתבו על חרס של עצין נקוב כשר דשקיל ליה ויהיב לה ניהליה והא דלא פליג עלה רבא משום דליכא למיגזר שמא יסבר העצין לאין דרך לשוכרו כמו בקרן של פרה דלא גזרי' שמא יקנן לאין דרך ליקנן ודוקא בעלה גזרי' שמא יקטוס ולאו דוקא נקנו עלה של עצין נקוב דהוא הדין כשאינו נקוב אלא משום רבותא דאביי דקטייה דאפילו בנקוב מכשיר ועוד אור"י דמסתבר לאין האשה קונה את הגט שכתוב על עלה של עצין נקוב במשיכת העצין לו בהגבהתו כל זמן שלא פסקה ויניקת העלה דלאמריגן בסמוך מכר בעל זרעים לבעל עצין לו קנה עד שיחזיק בזרעים אבל במשיכת העצין לא קנה דאכתי חשיבי מחובר בשעת משיכה והא דמכשיר אביי משום דשקיל ליה ויהיב לה הייט דהכיתתו במקום שפוסקת ויניקת העצין דהשתא הוי רבותא טפי דמכשיר אביי בעצין נקוב דלא גזרי' דיהיב לה בפסיקת היניקה אמו בלא פסיקת היניקה וקמ"ל שמ"ל אע"פ שאין לאין לה בפסיקת היניקה לא חשיב בהכי מחוסר קציצה וי"ל דמשיב כפ' כמוי הדין (פהלרין דף מו:) דבעי' ונתן מי שאינו מחוסר אלא כתיב' ונתינה יצא מחובר שמחוסר קציצה והילכך אי כתבה במחובר פסול הוא. כתבו על המחובר וכו' ופריך והאמרת אין כותבין וכו' פי' דמשמע שהמחובר פסול והדר מכשיר ליה אמר רב יהודה אמר שמואל והוא ששייר מקום התורף וכן אמר רב הושעיא והוא ששייר מקום התורף וכן אמר רבה בר בר חנה והוא ששייר מקום התורף ור' אלעזר היא דאמר עדי מסירה כרתי וה"ק אין כותבין תופס גזירה שמא יכתוב תורף כתבו לתופס ותלשו וכתבו לתורף ונתנו לה כשר פי' ר' אלעזר סבר עדי מסירה כרתי והם הם העיקר שמוסר בפניהם הגם ועדיה תחימה בלא עדי מסירה לא יועילו כלום שיתן לה גם התום בלא עדי מסירה והיכא דאיכא עדי מסירה אע"ג דליכא עדי חתימה כשר שהעיקר עדי מסירה הן והכריתות נמסר עליהם וקרא דכתיב וכתב לה ספר כריתות לאו על החתימת העדים קאמר אלא על כתב הגם ונופו של גם הוא שטו ושמה שם עירו ושם עירה והזמן והרי את מותרת לכל אדם יקרא תורף והשאר תופס וה"ק אין כותבין התופס במחובר גזירה שמא יכתוב גם מתורף הילכך אסורו הכמים לכתוב התופס במחובר לכתחילה ואם כתבו לתופס על המחובר ותלשו ואח"כ סיימו וכתב התורף בתלוש כשר והאי דקתני דקתני לאו דוקא דאיכא עדי חתימת עדים אלא כמו סיימו שפיים (חתמו שוויין) התורף בתלוש ור' יהודה פוסל עד שתהא כתיבתו של תופס וסיימו של תורף בתלוש דגזר תופס אטו תורף ופסל אפילו בדיעבד: ור"ל אמר חתמו שניגנו ור"מ (אמר) היא דאמר עדי חתימה כרתי וה"ק אין כותבין תורף גזירה שמא יהתום בו אע"פ שנתנו בינו לבינה כשר ונשאת בו אחרי שהגם יוצא התום פתחת ידה ומקיימים בחתמו ולא בעי' עדי מסירה והאי דאמרת עדים קאי שהיא העיקר והלכך אם כתבו בטלו ואפילו התורף במחובר ותלשו וחתמו ונתנו לה כשר ור' יהודה פוסל דבעי' כתיבת הגם וגם חתימתו בכשרות דאמרן בשטעמא קמייתא בפ"ק דמסכתין מאן האי תנא דבעי כתיבה וחתימה לשמה ר' יהודה הוא וקי"ל הלכה כרבי אלעזר

לא אפשר למציייה אלא קרן של פרה ליקצייה וליחביה לה? אמר קרא וכתב ונתן לה מי שאינו מחוסר כתיבה קציצה ונתינה יצא זה שמחוסר כתיבה קציצה ונתינה: רבי יוסי הגלילי אומר וכו': מ"ט דרבי יוסי הגלילי? *דתניא "ספר" אין לי אלא ספר, מניין לרבות כל דבר? ת"ל וכתב לה מכל מקום, אם כן מה ת"ל "ספר"? מה ספר דבר שאין בו רוח חיים ואינו אוכל אף כל דבר שאין בו רוח חיים ואינו אוכל. ורבנן אי כתיב בספר דקאמרת השתא דכתיב "ספר" לספירת דברים הוא דאתא ורבנן האי "וכתב" מאי עבדי ליה? מיבעי להו בכתיבה מתגרשת ואינה מתגרשת בכסף ס"ד אמינא *אקיש יציאה להויה, מה הוייה בכסף אף יציאה נמי בכסף קמ"ל ואינך נפקא ליה מספר כריתות *ספר כורתה ואין דבר אחר כורתה ואינך מיבעי ליה דבר הכורת בינו לבינה? *כדתניא הרי זה גיטך על מנת שלא תשתי יין, על מנת שלא תלכי לבית אביך לעולם, אין זה בריתות עד שלשים יום הרי זה בריתות ואינך מכרת-בריתות ואינך כרת-כריתות לא דרשי: מתני' *אין כותבין במחובר לקרקע, כתבו במחובר תלשו וחתמו ונתנו לה כשר *רבי יהודה פוסל עד שתהא כתיבתו וחתימתו בתלוש ר' יהודה בן בתירא אומר אין כותבין *לא על הנייר המחוק ולא על הדיפתרא מפני שהוא יכול להודייף וחכמים מכשירין: גמ' כתבו על המחובר והאמרת רישא אין כותבין? אמר רב יהודה אמר שמואל והוא ששייר מקום התורף וכן אמר ר' אלעזר א"ר אושעיא והוא ששייר מקום התורף וכן *אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן והוא ששייר מקום התורף ור' אלעזר היא *דאמר עדי מסירה כרתי וה"ק אין כותבין תופס שמא יכתוב תורף כתבו לתופס ותלשו כתבו לתורף ונתנו לה כשר ריש לקיש אמר חתמו שנינו ורבי מאיר היא *דאמר עדי חתימה כרתי והכי קאמר אין כותבין תורף גזירה שמא יחתום כתבו לתורף תלשו חתמו ונתנו לה כשר *כתבו על חרס של עצין נקוב = כשר - דשקיל ליה ויהיב ליה ניהלה, על עלה של עצין נקוב: אביי אמר כשר ורבא אמר *פסול, אביי אמר כשר דשקיל

לא אפשר למקצייה • דשייך במלות ואינו רשאי לחבל בו ואם חבל בו יוצא לחירות ברשאי אבריס אלמא אינו רשאי לחבל בו: ספר • משמע קלף: וכתב ספר • מדלא כתב ונתן ספר כריתות ביה: מי כתב בספר • משמע יכתוב בקלף ומצית למימר דבי רבי מאיר לה"דומיא דקלף הוא דרבי: דמשמע דכתיב ספר • אין זו אלא וכתב ספירת דברי כריתות, ועל כל מה דבעי לכתוב: וכתב לה מאי עבדי ליה • לדידהו לא איצטריך לרבות כל דבר שארי לא קבע הכתוב דבר לכתיבתו ומ"מ נתן ספר כריתות שמעינן: ואינך מסגרשת בכסף • אם אמר לה הילך פרוטה והתגרשי לי בה: אקיש יציאה להויה • דכתיב "ויצא והיתה לאיש אחר": סויה • קידושין שמהוה בהן עצמה לבעל: מספר כריתות • מדסמך כריתות לספר: דבר שכורה • שלא יהא בו תנאי המקברן יחד אלא תנאי הכורת ומבדיל ביניהם: לעולם, אין זה כריתות • שהרי כל ימיה קשורה בו: מכרת כריתות • דמלי למיכתב 'ספר כרת': מתני' אין כותבין במחובר • דכתיב וכתב ונתן אינו מחוסר קציצה: כתב על המחובר כו' • בגמ' פריך הא אמרת אין כותבין: נייר המחוק • יכול לחזור ומוחקו עד העדים ולכותבו ויעביר תנאי שהיה בו ולא מוכחא מילתא דהא עדים נמי על המחק חתומים וכן דיפתרא אין מחק שלו ניכר וגמ' מפרש מאי דיפתרא: וחכמים מכשירין • בגמ' מפרש לה: גמ' והוא ששייר • סיפא דקתני כשר והוא ששייר מקום התורף וכתבו וכתבו לאחר תלישה: תורף • גלויו של שטר מקום הראש והאמצע והזמן: ור' אלעזר היא • מתני' דבעי כתיבה בתלוש דדרש 'וכתב' דקרא אלכתב הגט ולא לאחתימת עדים' רבי אלעזר היא דאמר חתימת הגט אינה מן התורה אלא מפני תיקון העולם הילך 'וכתב' דקרא אלכתב הגט קאי: חתמו שניגנו • בסיפא דמתני' תלשו חתמו ונתנו לה כשר ואע"פ שנכתב כולו במחובר דכי כתיב 'וכתב' דקרא אלחתימת עדים שהיא עיקר ור' מאיר היא: דשקיל ליה • לכוליה עצין ואין כאן מחוסר קציצה ואין לחוש שמא יעבר החרס ויתן לה החתיכה והוא ליה קלילה, דלא מפסיד ליה לעצין: דשקיל

[נקמן כג. כו. כו: קידושין מח. כתובות לד. בכא בתרא קט.]

[נעיל ע: וש"כ]

[נקמן כג.]

[נעיל ע: וש"כ]

[נעיל ג:]

[נעיל דף ד.]

[עי' לקמן כב. תוס' ד"ה לא עב]

[נקמן כג.]

[נעיל ע: וש"כ]

[נקמן כג. כו. כו: קידושין מח. כתובות לד. בכא בתרא קט.]

עירובין מו: פוסה כד:

דברים כד

[פוסה כה: וש"כ]

יומא יג. קידושין ה. וש"כ לקמן סב:

גליון הש"ס

גמ' מי שאינו מחוסר • כעין זה תוליין דף קלא ע"א וסם כעמן: שם וכנגן אי כתיב בספר • עי' פוסה דף מח ע"ב: שם כתבו על חרס של עצין נקוב • עי' נעיל דף ז ע"ב תוד"ה עצין נקוב :

ד) [עי' תוס' עירובין מו: ד"ה בכתיבה ותוס' מ"ק ח. ד"ה נפקא ותוס' מגילה כ. ותוס' סנהדרין לד: ד"ה דכתיב ותוס' זבחים קיז. ד"ה והכולה ותוס' קידושין מו. ד"ה עדות] ה) [עי' תוס' עירובין מו: ד"ה ע"מ ותוס' סוכה כד: ד"ה ע"מ]